

Література:

1. А. В. Белый Понятие и значение ограничения прав человека и гражданина// Вестник Челябинского государственного университета. 2009. № 7 (145). Право. Вып. 18. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.lib.csu.ru/vch/145/006.pdf>
2. Валеев Р. М. Проблема ограничения прав человека в международном и национальном праве// [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://rudocs.exdat.com/docs/index-168236.html? page=11>
3. Правомерные ограничения прав и свобод человека в международном праве. Автореф. дис.... канд. юрид. наук / Грецова Е. Е. – М., 2009. – 26 с.
4. Назаров В. В. Вплив рішень Європейського суду з прав людини на вдосконалення стандартів обмеження конституційних прав людини// Національна бібліотека ім. Вернадського/ Європейські перспективи № 1, 2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evp/2011_1_1/Nazarow.pdf
5. Основные принципы установления ограничений прав и свобод, предусмотренных в Международном пакте о гражданских и политических правах// Электронный ресурс – [Режим доступа]: <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.bureau.kz%2Flib%2Fdownload%2F1086.doc&ei=FAGEUKbdN87MtAadxYAI&usg=AFQjCNG9T41jawyyP5UGflzY3dIgyQEJFQ>
6. Людмила Павлова Правомерные ограничения государством права на свободу ассоциации по Европейской конвенции прав человека // [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCgQFjAB&url=http%3A%2F%2Fflawtrend.org%2Fru%2Fdata%2F381%2F&ei=vGGEUIKkI8jbsgadoIHYDA&usg=AFQjCNExtP LILBllqzDxCk-rrjWQV5nppw>
7. Скрипнюк О. Конституційно_правове регулювання обмеження прав і свобод людини і громадянина в Україні// Національна бібліотека ім. Вернадського/ Публічне право № 3 (2011) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pubpr/2011_3/Skrupniuk.pdf

Недбало Н. В

студент, Львівський національний університет ім. Івана Франка

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ГРОМАДЯН В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ СФЕРІ

Адміністративний процес виступає однією зі сфер правового регулювання, в якій широко та різнопланово проявляються правові зв'язки особи з органами державної влади, органами місцево-

го самоврядування, їхніми посадовими та службовими особами, підприємствами, установами та організаціями, об'єднаннями громадян з приводу вирішення достатньо громіздкого кола питань, пов'язаних з діяльністю людини та функціонуванням даних органів. У даній сфері важливу роль відіграють механізми практичної реалізації та забезпечення прав та свобод людини і громадянина, що виступають гарантіями дотримання даних прав.

Вивченням та дослідженням даного питання займалося багато відомих українських та зарубіжних вчених, таких як: В. Д. Сорокін, В.І. Новосолов, В. М. Манохін, Р. С. Павловський, Ю. П. Битяк, М. М. Тищенко, О. М. Бандурка, В. К. Колпаков, Т. О. Коломоєць, О. В. Кузьменко та інші. Проте, і сьогодні значна частина питань щодо можливостей практичної реалізації даного інституту потребує вивчення та відповідного удосконалення.

Сама можливість існування такого механізму, його дієвість передбачає гарантування дотримання прав і свобод людини та громадянина. Гарантії – це засоби, способи й умови, за допомогою яких у демократичному суспільстві забезпечується реальне здійснення прав і свобод, що надаються громадянам. Закріпленість даних гарантій в міжнародно-правових документах створює міцну базу для регулювання відповідних питань і в національному законодавстві України. Особливо треба виділити закріплене в ст. 21 Загальної декларації прав людини право брати участь в управлінні своєї країни безпосередньо або за посередництвом вільнообраних представників, право рівного доступу до державної служби у своїй країні. Окремі положення Декларації можуть бути співвіднесені з реалізацією конкретних юридичних гарантій прав і свобод громадян. Перш за все йдеться про закріплення в ст.8 права на ефективне відновлення в правах компетентними національними судами у випадку порушення основних прав, наданих конституцією або законом. Велике значення має також і формулювання на рівні міжнародно-правових актів окремих правових презумпцій, зокрема презумпції невинуватості. Не зважаючи на те, що, в першу чергу, дані презумпції стосуються кримінального процесу, ми можемо сміло їх застосовувати і у сфері адміністративного процесу в аспекті застосування відповідних заходів адміністративного й дисциплінарного впливу.

У конституціях більшості розвинених держав світу також отримали своє закріплення відповідні гарантії прав і свобод гро-

мадян. Так, Основний закон Федеративної Республіки Німеччини закріплює положення про те, що людська гідність недоторканна, а поважати і захищати її – обов’язок будь-якої державної влади (ст.1), принцип рівності усіх перед законом (ст.3), положення про те, що будь-яке основне право може бути обмежене законом або на основі закону, право вільно виражати та поширювати свою думку (ст.5), право індивідуально або разом з іншими письмово звертатися з проханнями або скаргами до компетентних установ або до органів народного представництва (ст.17).

Конституція Королівства Іспанії містить окремі положення, що відносяться до питань гарантування прав і свобод громадян. Так, відповідно до ст. 9 громадяни і органи публічної влади повинні дотримуватися Конституції і поважати правовий порядок. У даному нормативно-правовому акті гарантується принцип законності, передбачена ієрархія нормативних актів, заборона зворотної сили норм, що містять санкції, які не сприяють здійсненню особистих прав, або такі, що їх обмежують, відповідальність органів публічної влади за свавілля, право на юридичний захист.

Конституція Італійської Республіки закріплює право на свободу вираження своєї думки та її вільне поширення (ст.21). Усі громадяни можуть направляти в палати петицій з вимогами законодавчих заходів або з викладенням суспільних потреб (ст.50).

Окремі гарантії забезпечення прав громадян передбачені і національним законодавством України. Зокрема, положення про те, що всі громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом; кожен має право на повагу його гідності. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню. Згідно зі ст. 57 Конституції України кожному гарантується право знати свої права і обов’язки. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Необхідно зазначити, що переважна більшість конституційних норм про права, свободи та обов’язки громадян тією чи іншою мірою слугують джерелом формування адміністративно-процесуального статусу громадянина.

Отже, інститут гарантій забезпечення прав громадянина в адміністративно-правовій сфері виступає одним із основних засобів захисту наданих та гарантованих нормами міжнародного та

національного законодавства прав та свобод людини. Реалізація даних норм здатна забезпечити ефективне дотримання та виконання основних способів та засобів забезпечення прав громадян в адміністративно-правовій сфері. Сприяння утвердженню пріоритету прав і свобод людини і громадянина, ефективній реалізації обумовлених цими правами і свободами правомірних інтересів громадян є найважливішим завданням адміністративно-правового регулювання у сфері виконавчої влади, існуючий стан якого потребує значної уваги в інтересах його дальшого покращення.

Назаренко О. А.

*доцент, Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*

«ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАХИСТ»: ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ

Наприкінці ХХ століття на тлі цілого ряду гуманітарних катастроф насамперед в Африці та Європі стало очевидним, що Рада Безпеки та ООН в цілому виявилися нездатними їх попередити. У зв'язку з цим постало питання: чи є суверенітет держав абсолютним, і чи має право міжнародне співтовариство втручатися у внутрішні справи будь-якої держави з гуманітарною метою, наприклад, для захисту людей.

Генеральний секретар Кофі Аннан у Доповіді тисячоліття у 2000 році, відзначаючи нездатність Ради Безпеки вдатися до рішучих дій в Руанді і Косово, звернувся до держав-членів ООН з запитанням: якщо гуманітарна інтервенція є неприйнятним ударом по суверенітету, то як слід реагувати на брутальні та систематичні порушення прав людини?

Саме з цього запитання бере свій відлік концепція відповідальності за захист, яка вперше була згадана в доповіді Міжнародної комісії з питань втручання та державного суверенітету, створеної урядом Канади в грудні 2001 року. У доповіді комісії, зокрема, зазначалось, що суверенітет не тільки надає будь-якій державі право «контролювати» свої внутрішні справи, але також покладає прями́й обов'язок захисту людей, що проживають в межах її кордонів. У доповіді підкреслювалось, що в разі нездатності держави захистити свій народ через відсутність можливості або бажання,